

дитина вже сама починає контролювати дії згідно набутого.

Вищезазначене пояснює, яким чином дитина, оволодіваючи соціальною дією, «перетворює» її в особистісну. Спираючись на висновки психологів (П. Гальперін, Д. Ельконін, С. Рубінштейн) уможлиблюється розробка методологічних орієнтирів щодо дослідження здатності вихователя розвивати соціальні уміння і навички у дошкільників.

Перспективи подальших досліджень полягають у розкритті змісту базових методологічних концептів щодо поглиблення наукових уявлень про феноменологію готовності студентів до розвитку соціальних умінь і навичок у дошкільників.

Література:

1. Исса О. Ф. Подходы к методологическому сопровождению развития компетенций педагога дошкольного образования / О. Ф. Исса // Педагогическое образование и наука. – 2015. – №3 – С.105-108.
2. Полозенко О. Основи загальної психології: навч. пос. у 2-х т./ Укл. О. Полозенко, Л. Омельченко, С. Яшник. – Київ : НУБіП, 2009. – Т1. – 332 с.
3. Крутій К. Л. Сучасне заняття та освітні ситуації / К. Л. Крутій // Дошкільне виховання. – 2016. – №9. – С.6-10.
4. Радул В. В. Соціальна зрілість особистості: монографія / В. В. Радул. – Харків: Мачулін, 2017. – 442 с.

Лугіна О. В.,

старший викладач кафедри дошкільної освіти
Черкаського національного університету
імені Богдан Хмельницького
м. Черкаси, Україна

СПЕЦИФІКА ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Літературу для дітей визначають як певну сукупність літературних творів, написаних або адаптованих для дітей із цілком певною метою: звертатися до дитячої уяви, емоцій та почуттів, впливати на дитячі пізнавальні здібності, розвивати смаки та вподобання, розважати дитину.

Основними завданнями літератури для дітей є ознайомлення із особливостями розвитку дитячої літератури в низці національних літератур; висвітленні в біографічних та креативних аспектів найвідоміших авторів книжок для дітей; аналізуванні творів зарубіжних письменників, які ввійшли до кола дитячого читання; сприянні формуванню знань, вмінь і навичок інтерпретації різних за тематикою і жанровою природою художніх творів.

Специфіка літератури для дітей полягає у відповідності рівневі знань, життєвому досвіду, психологічному розвитку дитини та орієнтується на певне тематичне коло, жанрові характеристики та поліграфічне оформлення. Її особливості зумовлені віковими потребами читачів, адже кожен художній твір розрахований на певну категорію реципієнтів, адресований дітям певних вікових груп: молодшої та середньої дошкільної (3 – 7 років), старшої дошкільної та молодшої шкільної (7 – 11 років), середньої шкільної (7 – 11 до 14 – 15 років) та старшої шкільної (15 – 18 років) груп. Цей поділ умовний, бо не завжди можна провести межу між віковими групами, що залежить від розвитку дитини, її природних здібностей, навичок, культури читання тощо.

Найхарактернішими ознаками дитячої літератури вважають наявність у творі предметного, конкретно-життєвого художнього образу; ліризм розповіді; динамічність розвитку сюжету; багатство, точність та емоційність мови.

Дитяча література не лише розширює кругозір дитини, ознайомлює її з новими і цікавими подіями, явищами, а й допомагає сформуванню знань, вмінь і навичок літературознавчого, естетичного, етичного характеру, здатність засвоювати художні цінності, готує до самостійної зустрічі з мистецтвом слова, до самоосвіти і самовиховання.

Висвітлюючи специфіку літератури для дітей, ми повинні ознайомитися з її функціями. Традиційними функціями дитячої літератури вважають виховну та освітню. Виховувати кращі моральні якості дитини, сприяти формуванню цілісної, всебічно розвиненої особистості – мета дитячої книжки. Їй притаманні дидактичність, педагогічна наснаженість, що й вирізняє її з-поміж інших текстів.

Окрім естетичну, характерист

Комув розуміти себ приклади м формують і допомагати житті, а й н

Есте відбуваєть жанри та н те, що у с пізнання і

Фун називають отримані

На насолоди

Ро жанров творчос оскільки можна

казка м елемен викори

і зак психо

Окрім освітньої та виховної функцій виокремлюють комунікативну, естетичну, риторичну та гедоністичну функції. Представимо коротку характеристику кожної з перелічених функцій.

Комунікативна функція привертає дитину до книги, допомагає краще розуміти себе, навчає висловлювати свої думки та почуття. Тексти пропонують приклади мовленнєвої поведінки, розширюють словниковий запас читачів, формують мовленнєвий досвід. Спілкування з книгою, а отже, її автором має допомагати дитині подолати не лише комунікативні бар'єри у повсякденному житті, а й невпевненість у собі.

Естетична функція літератури є не менш важливою, адже через читання відбувається формування первинного уявлення про прекрасне, про мистецькі жанри та напрями, відчуття краси поетичного чи прозового твору. Зважаючи на те, що у своєму естетичному розвитку дитина проходить етапи ознайомлення, пізнання і творчості, роль літератури для дітей к цьому процесі очевидна.

Функція, коли дитина, читаючи твір, стає співавтором письменника, називають риторичною. Є багато прикладів, коли враження від читання, отримані в дитинстві, ставали поштовхом до власної творчості.

Названі функції посилює гедоністична функція, тобто функція естетичної насолоди, задоволення.

Розглядаючи специфіку дитячої літератури, ми також звертаємося до жанрової структури. Казка як жанр існує у формах фольклорної та літературної творчості. Однак якщо в літературній казці є автор, то у народній немає, оскільки така казка – результат колективної творчості. У літературній казці не можна щось змінити, такий твір існує як єдиний варіант (хоча є випадки, коли казка має декілька редакцій), а в народній – народ змінює сюжет та інші елементи казки, створюючи нові її варіанти. Спільними їх ознаками є використання чудесного, перемога добра над злом тощо.

Як правило, казка має усталену структуру і композицію, стандартні зачин і закінчення, полярне протиставлення груп персонажів, позбавлених психологічної характеристики. У ній відсутні розгорнуті описи природи чи

побуту, динамічний сюжет побудований на основі випробування головного героя з гіперболізованими фізичними та духовними якостями. Казці властиві «замкнутий час», родієва цілісність, спрямована на неминучу перемогу добра над злом, щасливе завершення. Попри морально-дидактичну та пізнавальну настанову, казка привертає увагу невичерпністю фантазійного мистецтва, художньою переконливістю, розважальним пафосом.

За змістом казки розмежовують на три групи: казки про тварин, чарівні і побутові казки.

Казки про тварин. Це чи не найдавніший жанр казки, де головними героями є тварини. Казки про тварин виникли на основі вірувань первісних людей: анімізму (одухотворення природних явищ), антропоморфізму (олюднення природних явищ, тварин, приписування їм людських якостей), тотемізму (вірування в те, що людина веде свій рід від тотема – певної тварини).

Найпоширеніший і найструктурованіший жанр народної казки, що безпосередньо пов'язаний з міфом є чарівна казка. Перевага фантастичного начала над реальним властива чарівним казкам усіх народів світу, як і перемога добра над злом, гостре протистояння позитивних і негативних героїв.

Соціально-побутові казки виникли на пізніших етапах історії і ґрунтуються на реаліях. У них здебільшого немає фантастичних перетворень, чарівної вигадки, події розгортаються за буденних обставин. У побутових казках спостерігаються прийоми гротеску, гіперболи, відображена народна етика, цінується розум, кмітливість, високі моральні чесноти, покладання героя на самого себе тощо.

Література:

1. Мудра скриня для дитини: хрестоматія для дітей молодшого дошкільного віку / укл. Л. В. Яковенко. – Харків : Дверная служба, 2011. – 464 с.
2. Стежинки у Всесвіт: хрестоматія для дітей дошкільного віку / укл. К. Л. Крутій. – Харків: Гімназія, 2011. – 384 с.